

New Yorkse lookalike

Het gebouw State van architectenbureau ZZDP kent invloeden uit de Amsterdamse school en is geïnspireerd op het New Yorkse Flatiron. Minder hoog, maar hoog genoeg om, bovenin, over alles uit te kijken.

Jaap Huisman
AMSTERDAM

New York reikt Amsterdam de hand, de Chicago-school flirt met de Amsterdamse: zo zou je het beste State kunnen definiëren dat net de steigers van zich heeft losgeschud in het Amstelskwartier. Op loopafstand van station Spaklerweg met de Weespertrekvaart in het zicht ligt deze nieuwe aanwinst voor de stad, ontworpen door ZZDP. Dat de inspiratiebron het fameuze Flatirongebouw in New York was kon niet iedereen bekoren. Voormalig rijksbouwmeester Jo Coenen belde Joris Deur, de D uit de naam, op om zijn misnoegen kenbaar te maken. Hij had immers al een soort Flatiron op zijn naam geschreven in Eindhoven.

Wat is dan het kenmerk daarvan? Dat de voorkant in een gebogen V-vorm naar voren steekt met gebogen ramen en een rank silhouet. Flatiron neemt letterlijk de vorm van een strijkijzer aan.

De wolkenkrabber in New York houdt het daarbij, State daarentegen sleept een laagbouw achter zich aan die getrappt verspringt. En zo is Amsterdam in dit deel van de stad 262 appartementen rijker, verdeeld in koop en middeldure

huur. Bovenin in de 70 meter hoge toren barst het feestje helemaal los. De koper heeft daar de beschikking over een ruim 450 meter grote loft en een zwembad op het dak. Toe maar.

Inspiratiebron

Het element Amsterdamse School vinden we terug in het metselwerk, verticaal opgebouwd in de plint en tussen de ramen – penanten heten dat – verdeeld in verspringende horizontale stroken. Deur en zijn partner en medeontwerper Adam Smit hebben ongetwijfeld ook gekeken naar de balkons aan de noordkant van de Vrijheidslaan, ontworpen door Piet Kramer in de jaren twintig, want in hun langwerpige vorm lijken ze een citaat. En anders wel een inspiratiebron. Dat geldt ook voor de gevlechte lichtgele steen. Maar ja, authenticiteit is allang geen thema meer in de architectuur.

De stedenbouwkundige van het Amstelskwartier, wijlen Bart Vlaanderen, had op deze strook aan de spoordijk een rechthoekig blok in gedachten dat als een scherm het lawaai zou weren voor de zelfbouwvilla's aan de Weespertrekvaart. Na de tender stelde ZZDP voor het blok als een openspringende veiligheidsspeeld te realiseren, compleet met binnentuin. Vlaanderen tevreden. Zo maar doen.

Vaak gesloopt

Nog iets over ZZDP. Bij de presentatie van het jubileumboek dat het gewicht en formaat heeft van een stoeptegel, wees directeur Esther Agricola van Ruimte en Duurzaamheid er terecht op het bureau een geschiedenis heeft in Amsterdam. Het bouwde zowat de hele Omval (onder andere bekend van de Rembrandttoren), de Dreeftoren in Zuidoost, de Europarking aan de Marnixstraat, Rokin Plaza en onlangs het Moxxy-hotel in de Houthaven.

Waar je ook komt in Amsterdam, je stuit altijd wel op een 'bureaublok'. Dat grossierde met name in de jaren zeventig en tachtig in robuuste betonnen kolossen die niet op ieders instem-

262

→ Amsterdam is met het nieuwe State gebouw 262 huur- en koopappartementen rijker.

FOTO MAARTEN STEENVOORT

ming konden rekenen. Zanstra wordt wel eens de meest gesloopte architect van Nederland genoemd met het Maupolcum als meest sprekende voorbeeld. Daar staat tegenover dat de atellierwoningen aan de Zomerdijkstraat nog steeds worden beschouwd als een prachtig staaltje van het Nieuwe Bouwen.

Sinds Le Corbusier als goeroe is afgeschud, is ZZDP beslist wufter gaan ontwerpen, waarmee niet gezegd wil zijn dat de gebouwen allemansvrienden zijn. Het is degelijk maar niet verbeeldingsvol. Een gesloten wand van State mag van Deur best een gesloten wand zijn als er niks te vertellen valt over wat er achter zit.

Hoewel het niet de schuld van ZZDP is, moet het voor sommige zelfbouwers aan de Solitudolaan een hard gelag zijn dat ze zon (en het uitzicht) op hun veranda's en serres zijn kwijtgeraakt. Ze werden daarover geïnformeerd bij het kopen van het kavel, is het verweer van Deur. Had hij wellicht overwogen het langwerpige blok op te delen in een paar torens? "Nee, want dan waren we het gesloten bouwblok kwijt dat zo bepalend is voor de Amsterdamse stedenbouw."

Geluid van metro en spoor

De huurders/kopers van State mogen dan in weelde baden, uitzicht en omgeving zijn niet overal bekoorlijk. Akkoord, wie het hoogst woont, is met de Amstel aan zijn voeten spekkoper, iedereen daaronder moet de spuuglelijke Spaklertoren voor zich duldend, het geluid van spoor en metro, en aan de zuidkant de Bijlmerbajes. Ook zullen er nog jaren bouwoverlast volgen.

Maar dat is voor kniesoren. Want State is een heel behoorlijke toevoeging aan het Amsterdamse hoogbouwbestand, dat blijft uitdijen. Het had wat de architect betreft 30 meter hoger mogen zijn, en hij heeft gelijk: dan had hij de torens van de Omval naar de kroon gestoken. Amsterdam is geen New York. Flatiron meet 82 meter, 12 meter hoger dan State.

